

Egidiuslied

auteur onbekend, ca. 1400, Brugge
Herzien door werkgroep Remco Sleiderink

Egidius waer bestu bleven? zijn de beginwoorden van waarschijnlijk het bekendste [middeleeuwse lied](#) uit de Nederlandse literatuur: het *Egidiuslied*. Het is een klaagzang over een [overleden](#) vriend. 'Du coors die doot' staat er in het Middelnederlands. Je kunt dat vertalen met 'Jij koos de dood', al heeft het zeker niet de bijbetekenis van [zelfmoord](#). In de middeleeuwen was het duidelijk: wie zelfmoord pleegde kwam niet in de hemel. Omdat uit het lied blijkt dat Egidius wel in de hemel is, weten we dus dat hij geen zelfmoord gepleegd kan hebben. In deze ene regel, *Du coors die doot, du liets mi tleven*, wordt heel scherp de tegenstelling aangeduid waarom het in dit lied gaat: de overleden vriend staat aan de kant van de gelukkigen, namelijk de zielen in de hemel, terwijl de zanger nog in pijn en moeite verder moet leven.

Geploeter

De dichter schrijft over zijn verdriet en betreurt zijn lot. Hij spreekt tot zijn vriend die nu in de [hemel](#) is en vraagt of hij alsjeblieft voor hem wil bidden. Zorg dat er naast jou nog een plaatsje voor mij overblijft, vraagt hij. Ik moet nog een liedje zingen, schrijft de dichter, en het is alsof hij daarmee het liedje bedoelt dat hij op dat moment zingt, namelijk het *Egidiuslied*. Maar het slaat ook op alles wat hij nog op aarde moet doen. 'Een liedje zingen' is daarbij een beeld voor al zijn geploeter, voor zijn verdriet en voor de gedachte aan zijn vriend.

Audio file

Uitgevoerd door: Ensemble Rans

Egidius waer bestu bleven
Mi lanct na di gheselle mijn
Du coors die doot du liets mi tleven
Dat was gheselschap goet ende fijn
Het sceen teen moeste ghestorven sijn

Nu bestu in den troon verheven
Claerre dan der zonnen scijn
Alle vruecht es di ghegheven

Egidius waer bestu bleven
Mi lanct na di gheselle mijn
Du coors die doot du liets mi tleven

Nu bidt vor mi ic moet noch sneven
Ende in de weerelt liden pijn
Verware mijn stede di beneven
Ic moet noch zinghen een liedekijn
Nochtan moet emmer ghestorven sijn

Egidius waer bestu bleven
Mi lanct na di gheselle mijn
Du coors die doot du liets mi tleven

Egidius, waar ben je gebleven?
Ik mis je zo, mijn kameraad.
Jij koos de dood, liet mij het leven.
Je vriendschap was er vroeg en laat,
maar 't moest zo zijn, een van ons gaat.

Nu ben je in 't hemelrijk verheven,
helderder dan de zonnescijn,
alle vreugd is jou gegeven.

Egidius, waar ben je gebleven?
Ik mis je zo, mijn kameraad.
Jij koos de dood, liet mij het leven.

Bid nu voor mij, ik ben verweven
met deze wereld en zijn kwaad.
Bewaar mijn plaats naast jou nog even,
ik moet nog zingen, in de maat,
tot de dood, die elk te wachten staat.

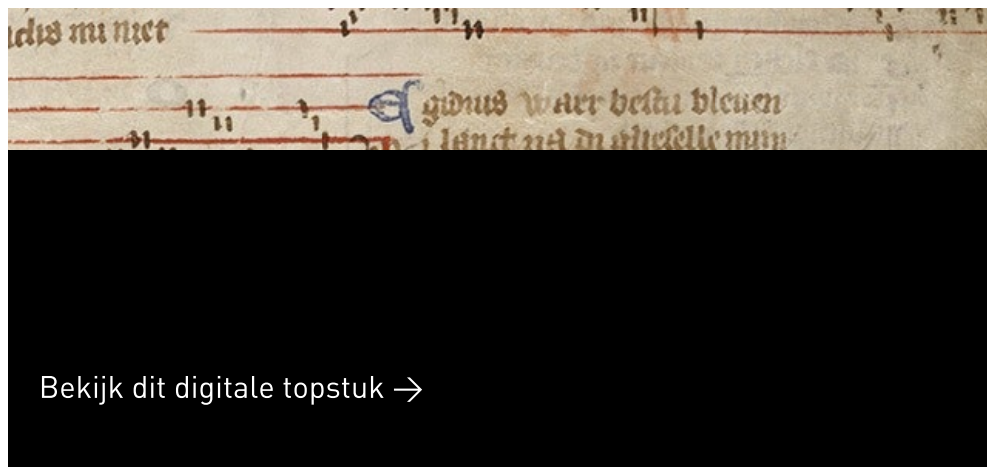
Egidius, waar ben je gebleven?

Ik mis je zo, mijn kameraad.
Jij koos de dood, liet mij het leven.
(vertaling Willem Wilmink)

Muziek

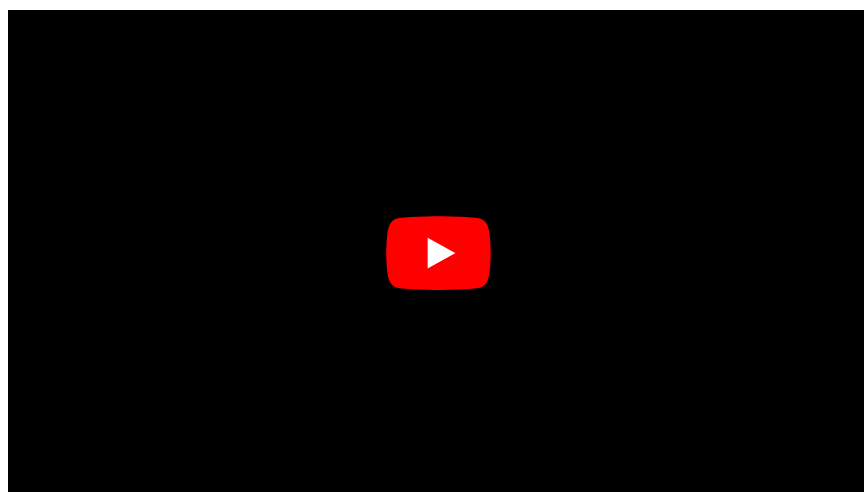
Het *Egidiuslied* is een lied, zoals de naam al zegt. Dat betekent dat het bedoeld is om [gezongen](#) te worden. Gelukkig is in dit geval de melodie ook bekend, wat voor lang niet alle middeleeuwse liedjes het geval is. De muzieknootatie is anders dan wat wij gewend zijn en bestaat uit niet meer dan 'streepjesnotatie': een paar notenbalken en streepjes. Waarschijnlijk was ze bedoeld als geheugensteuntje voor mensen die de melodie eigenlijk toch al kenden. In één blik zagen ze: O ja, dat is die melodie, nu weet ik het weer. Het is tegenwoordig niet simpel om zo'n eenvoudig genoteerde melodie uit te voeren. Je moet daarvoor goed bekend zijn met de middeleeuwse muziek. Niet alles wat gezongen en gespeeld moet worden is namelijk genoteerd. Toch valt er uit te komen, zoals je kunt horen aan de uitvoering van de Vlaamse zanger Paul Rans.

Op de website van de Koninklijke Bibliotheek is het *Egidiuslied* en het *Gruuthusehandschrift* in zijn geheel te zien. Klik op het venster hieronder om het digitale topstuk te bekijken.

MOOC: Egidius, waar ben je?

[Het Gruuthusehandschrift](#) is een verzameling liederen, gebeden en gedichten dat rond 1400 is ontstaan in Brugge. Op dat ogenblik is Brugge een rijke wereldstad die bruist en borrelt van de handel, muziek, kunst en cultuur. Dat alles komen we tegen in de Gruuthuseliederen. De meeste teksten kennen we uit geen enkele andere bron. Dat maakt dit handschrift uniek en een grote inspiratiebron voor onderzoekers naar de vroege Nederlandstalige literatuur.

Dichter draagt voor: *Egidius*

Toen Ramsey Nasr de Nederlandse Dichter des Vaderlands was, presenteerde hij een serie van 21 verfilmde gedichten. Dit is *Egidius, waer bestu bleven?* .

Bullet Hole Studios - *Egidius*

Cartoonstudio Bullet Hole Studios bewerkte het *Egidiuslied* tot een korte tekenfilm. De beelden komen overeen met het lied, dat op de achtergrond als een gedicht wordt voorgedragen.

Verder lezen

- Frits van Oostrom, *Wereld in woorden. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1300-1400* (2013), [p. 534-547](#): Goudmijn 'Gruuthuse'.
- Paul Claes, 'De sleutel. Het *'Egidiuslied'* uit het Gruuthuse-handschrift', in: *Ons Erfdeel*, jaargang 51 (2008), [p. 80-83](#)
- Guus Middag, 'Guus Middag zong Egidius, waer bestu bleven?', in: *Onze taal*, jaargang 81 (2012), [p. 104](#)
- Bekijk het Gruuthusehandschrift, waar het *Egidiuslied* in staat, op de [KB-website](#).
- [Maria van Daalen leest het mooiste uit het Gruuthuse-handschrift](#) op de DBNL.
- Downloadbaar lesmateriaal op [KlasCement](#): Het middeleeuwse Egidiuslied wordt vergeleken met een hedendaags luisterlied van Clouseau.

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/teksten/egidiuslied>